Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Perustason erikoissairaanhoito

Aluehallitus 26.10.2026

Matias Pälve

Tausta

Kirjaus strategianeuvotteluiden yhteenvetopöytäkirjasta 29.9.2025:

”Laaditaan suunnitelma perustason erikoissairaanhoidon tuottamismuodoista huomioiden alueellinen tarve ja väestörakenne”

SELVITYKSEN SISÄLTÖ

1. Tiivistelmä
2. Määritelmä
3. Nykytila
4. Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon työnjaon muutos
   - Yleisesti
   - Toteutettuja muutoksia
   - Esimerkkejä LUVN toiminnasta
5. Jatkokehitys
   - Raasepori
   - Lohja
   - Konsultaatiot

Tiivistelmä

- Perustason erikoissairaanhoidolle ei ole selkeää määritelmää
- Yleisimmin tarkoitetaan perusterveydenhuollon sisälle tuotua erikoislääkärin vastaanottoa tai konsultaatiorakenteita
- Uudellamaalla hyvinvointialueet tuottavat varsin samankaltaisia erikoislääkäripalveluita, suurimman poikkeuksen muodostaa Helsingin laaja psykiatrinen erikoissairaanhoito
- HUSin hoidon saatavuus on selvästi kohentunut. Konsultaatiomahdollisuuksia kehitetään yhteistyössä.
- Omalääkärimalli hyötyy sujuvista, matalan kynnyksen konsultaatioista. Niillä voidaan vähentää erikoissairaanhoidon lähetteitä, nopeuttaa asianmukaisen hoidon aloitusta ja lisätä omalääkäreiden osaamista.
- LUVN jatkaa konsultaatiotapojen kehittämistä yhdessä HUSin ja yksityisen palveluntuottajan kanssa, tutkii omien mielenterveyspalveluiden erikoislääkäritarvetta ja tuotantotapaa sekä kehittää yhdessä HUSin kanssa Raaseporin ja Lohjan kampuksia.

Perustason erikoissairaanhoito

- Perustason erikoissairaanhoidolle ei ole selkeää määritelmää, eikä lainsäädäntö sitä tunnista
- Perinteisesti se voidaan ymmärtää lähelle perusterveydenhuollon tuottamista vietyä erikoissairaanhoidon osaamista
  - Erikoislääkärin vastaanotto terveysaseman tiloissa
  - Erikoislääkärin ja perusterveydenhuollon yhteisvastaanotto etävastaanottona
- Teknologinen kehitys sallii uusien toimintatapojen kehittämisen
- Sujuvien konsultaatiokanavien merkitys kasvaa kun haetaan omalääkärijärjestelmän hyötyjä

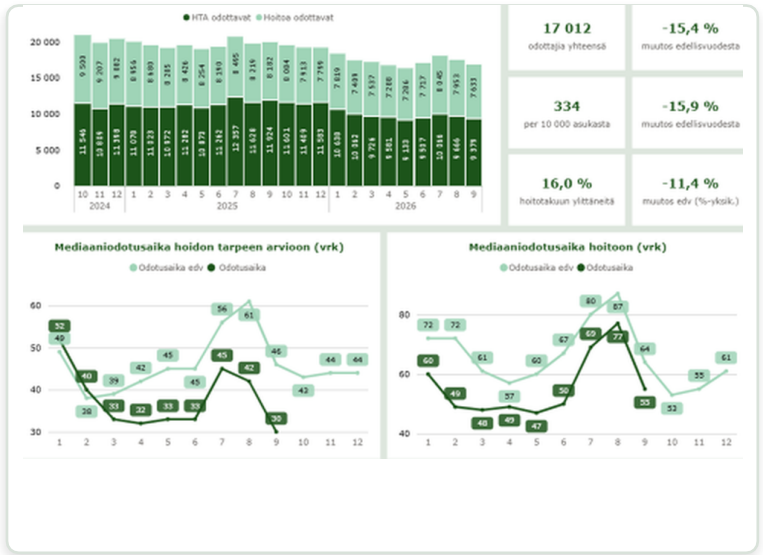
Erikoissairaanhoito

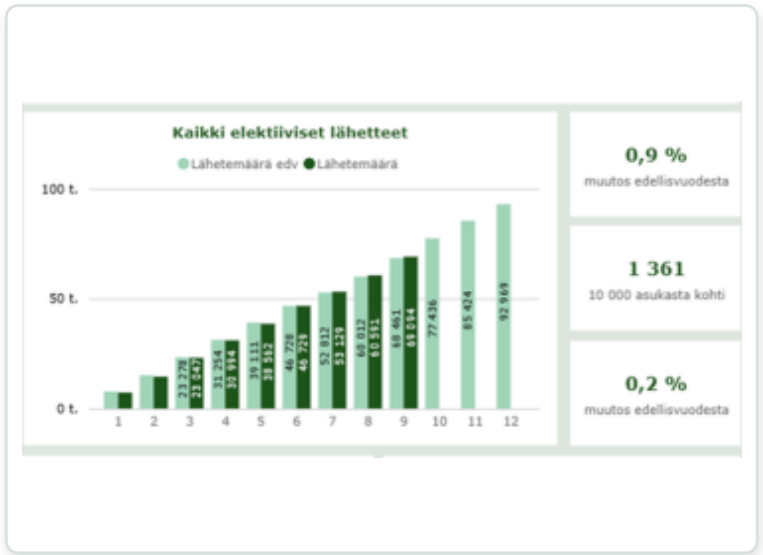
Hoidon saatavuuden, lähetteiden ja päivystyksen tilanne

- Hoidon saatavuudessa on huomattavaa kohenemista
- Odotusaika hoitoon laskenut liki 10 vrk, hoidon tarpeen arvioon liki 20 vrk
- Hoitotakuun ylittävien osuus selvässä laskussa

- Ei-päivystyksellisten lähetteiden (lähettäjinä LUVN ja yksityispuoli) kokonaismäärän kasvu vastaa väestönkasvua
- LUVN:n osuus lähetteistä on kasvanut paremman saatavuuden takia, mutta myös lähetemäärä / lääkärin vastaanotto on lisääntynyt hieman (23,5% vs 22,9%)

- Erikoissairaanhoidon päivystyksen käyttö on kasvanut 3,3 %
- Perusterveydenhuollon päivystyksen käyttö on laskenut 7,4% Lohjan kiirevastaanoton (5/2026) siivittämänä

LUVN erikoissairaanhoidon toimintoja

Pääpaino on konsultatiivisessa tuessa omalääkäreille

KETTU –tiimi

- Moniammatillinen kehityksellisten häiriöiden arviointi- ja hoitoyksikkö
- Mobilisoituu koko alueella
- Pyrkimys vähentää tarvetta HUS kehitysvammapsykiatrian osastohoidolle

Diabeteskeskus

- Tyypin I diabeetikot, tyypin II monipistoshoidossa olevat.
- Sovitut hoitopolut vs HUS endokrinologia
- Laajenemassa Lohja/Raasepori

YSOTE / PEVA konsultoivat lääkärit

- Yksittäisiä erikoislääkäreitä MTP, PEVA: mm. psykiatria, lastenneurologia
- Yksittäisille asemille hankittuja erikoislääkäripalveluita: mm. Nummelan terveysasema

Suun terveydenhuolto

- Yleisanestesiassa suoritettava hammashoito

Infektioiden torjuntayksikkö

- Lääkärijohtoinen tartuntataudeista ja niiden ehkäisystä vastaava yksikkö

Geriatrian poliklinikka

- Lähetteellä / konsultoiden
- Muistitutkimuksia ja muuta geriatrista arviointia tarvitsevat asiakkaat

Palliatiivinen poliklinikka

- Oireenmukaisen hoidon vastuutaho (Palliatiivisen hoidon ns A ja B –tasot)
- Tiivis yhteys kotisairaala ja saattohoidon osastot

Työnjaon muutokset ovat kohdistuneet HUS tuottamiin pth- ja tukipalveluihin

LUVN fokuksessa on omalääkärimallin tukeminen

Toteutettu

2024

Läntisen alueen kotisairaala- ja geriatristen polikliinisten palveluiden siirto

Hyödyt
- Parempi saatavuus kaikille alueen asukkaille
- Yhdenmukainen palvelutarjonta
- Ympärivuorokautinen hoito mahdollista
- Potilaat saavat hoitoa lähempää kotia

Raaseporin osaston siirto

Hyödyt
- Palvelun jatkuvuus turvattu
- Sujuva siirtyminen peruspalveluista erikoissairaanhoitoon
- Linkitys osaston, kotisairaalan ja arviointiyksikön välillä
- Kustannustehokkuuden koheneminen

2025/2026

Päivystys x Kiirevastaanotto Raasepori 2025 Lohja 2026

Hyödyt
- Mahdollisuus kohentaa hoidon jatkuvuutta
- Mahdollisuus yhdistää muita hva-palveluita virka-ajan ulkopuolella
- Kustannustehokkuuden koheneminen
- Ei lisännyt sairaankuljetuksen tai Lohjan päivystyksen käyttöä

Tukipalveluiden muutokset Raasepori 2025

Hyödyt
- Mahdollistanut palvelukonseptin yhdenmukaistamisen LUVN alueella
- Palvelutuottajien laajemman käytön
- Kustannustehokkuuden koheneminen

Tulossa

1/2027

- **Apuvälineyksikön siirto**
- **Diabeteskeskukset**
- **Yleisanestesiassa toteutettava hammashoito**

Mahdolliset hyödyt
- HUSin ja LUVNin yhteistyön vahvistaminen
- Hoidon vaikuttavuus -> palvelut lähempänä asiakasta
- Kustannussäästö

Suunnitellaan

2027→

infuusiopoliklinikan yhteistyömalli (RASE)

Mahdolliset hyödyt
- Lähipalveluiden säilyttäminen ja asiakaslähtöinen palvelu
- Resurssien tehokkaampi hyödyntäminen
- Osaamisen vahvistuminen

Polikliinisten ESH-palvelujen yhteistyömalli (RASE)

Mahdolliset hyödyt
- Asiakaslähtöisempi palvelukokonaisuus ja saavutettavuus
- Perus- ja erikoistason palveluiden integraatio > omalääkärimallin tukeminen
- Innovaatioiden ja uusien toimintatapojen pilotointi

Psykiatrian ja MTP:n hoitopolkujen ja työnjako (RASE)

Mahdolliset hyödyt
- Omalääkärimallin tukeminen
- Hoitoketjujen yhtenäistäminen
- Innovaatioiden ja uusien toimintatapojen pilotointi

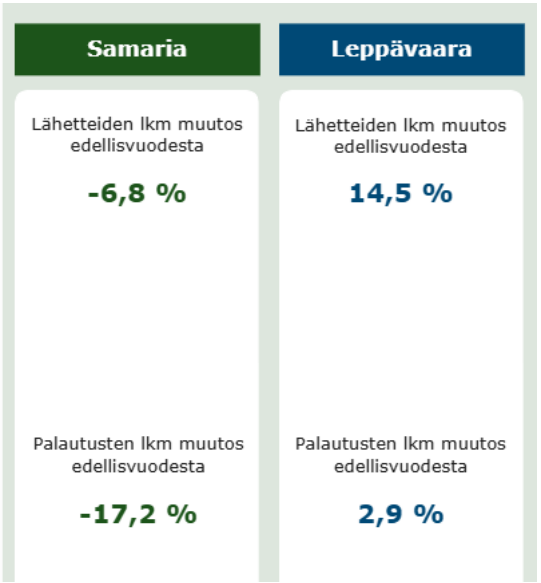
Konsultaatiot ja digitaaliset kanavat

Mahdolliset hyödyt
- Omalääkärimallin tukeminen
- Hoitoketjujen yhtenäistäminen
- Innovaatioiden ja uusien toimintatapojen pilotointi

Konsultaatiopilotti

Lähetemäärien ja palautuneiden lähetteiden kehitys 5-8/26 pilotti- ja verrokkialueella

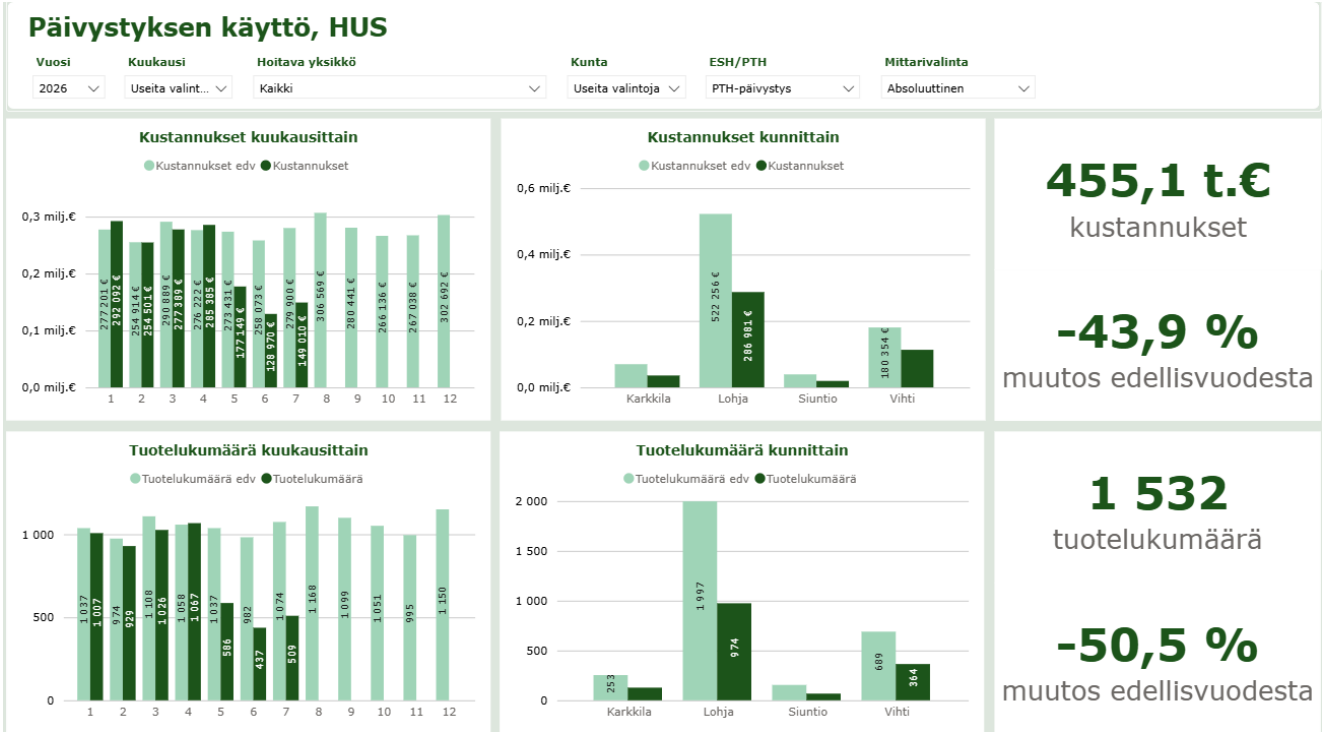
- Neljän erikoisalan sujuvien konsultaatioiden pilotti Samarian terveysasemalla
  - Yleissisätaudit, ortopedia, kardiologia, ihotaudit
- Toteutetaan Pihlajalinnan kanssa
- Pilotti Samaria, verrokki Leppävaara
  - Samariassa ao erikoisaloilla lähetemäärissä laskua 6,8% kohden edelliseen vuoteen nähden
  - Verrokkiasemalla ao erikoisaloilla lähetemäärissä nousua 14,5% edelliseen vuoteen nähden
  - Samariassa palautuneiden lähetteiden määrä on laskua 17,2. Verrokkiasemalla palautuksissa on nousua 2,9%.
- Kokonaismäärät liian pieniä tilastolliseen arvioimiseen
- Pilottia jatketaan vielä 6kk. Pilotti laajenee toiselle terveysasemalle ja aikuispsykiatria lisätään konsultaatiovalikoimaan. Entisestään kannustetaan matalan kynnyksen konsultointiin

Lohjan kiirevastaanotto

Päivystyksen käytön muutos 5-7/2026

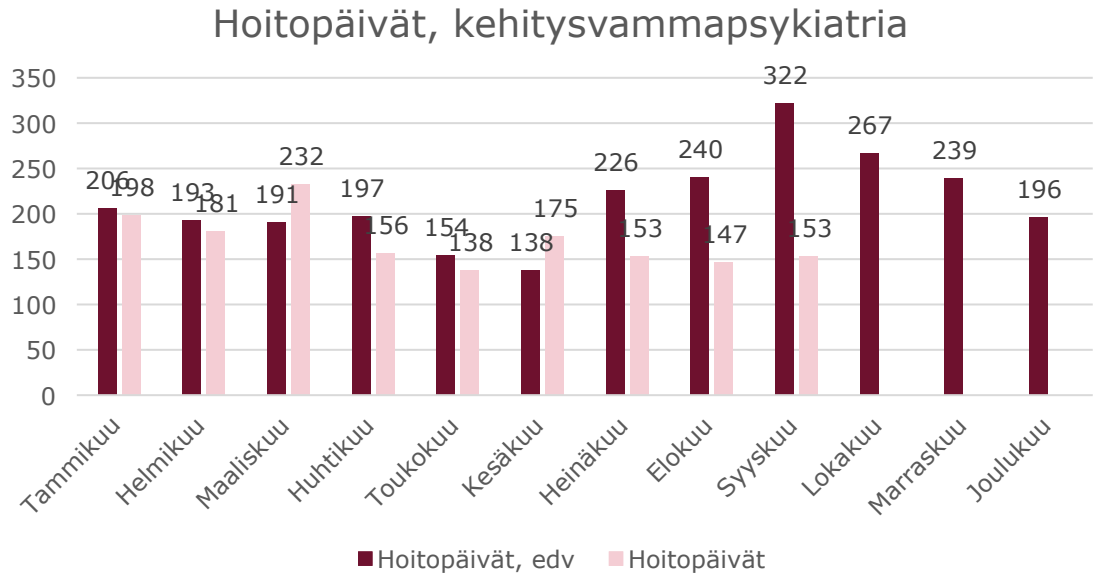
- Lohjan kiirevastaanotto avautui 5/2026
- Tavoitteena vähentää HUS perusterveydenhuollon päivystyksen käyttöä ja parantaa hoidon jatkuvuutta
- Kolmen ensimmäisen kuukauden aikana HUS perusterveydenhuollon päivystyksen käyttö laski alueella (Lohja, Karkkila, Vihti, Siuntio) 50% ja kustannukset 44%
- Erikoissairaanhoidon päivystyksen käyttö pysyi samalla alueella ennallaan
- Kustannussäästö ei aivan kata kiirevastaanoton kuukausikuluja
- Tuoreeksi toiminnaksi tulos on varsin rohkaiseva

KETTU

Kehityksellisen tuen erityispalvelut

- LUVN käyttää n. 60% HUSin kehitysvammapsykiatrian osastokapasiteetista
- Panostettu jalkautuvan moniammatillisen tiimin perustamiseen. KETTU tarjoaa vaativaa tukea haastavan käytöksen tilanteisiin. Toiminta alkanut 3/2026.
- Tavoitteena parantaa konsultaatiomahdollisuuksia, vähentää erikoissairaanhoidon osastojen käyttöä
- Kehitys näyttää varovaisen myönteiseltä osastohoidon osalta
- Samalla HUSin avohoidon käyttö on lisääntynyt koko Uudellamaalla, myös LUVNissa KETTU-tiimistä huolimatta

Mikäli nykyinen osastohoidon käyttö jatkuu, saavutetaan tänä vuonna n. 600t€ säästö osastojen käytöstä. Toiminnan vakiintuessa säästöpotentiaali kasvaa.

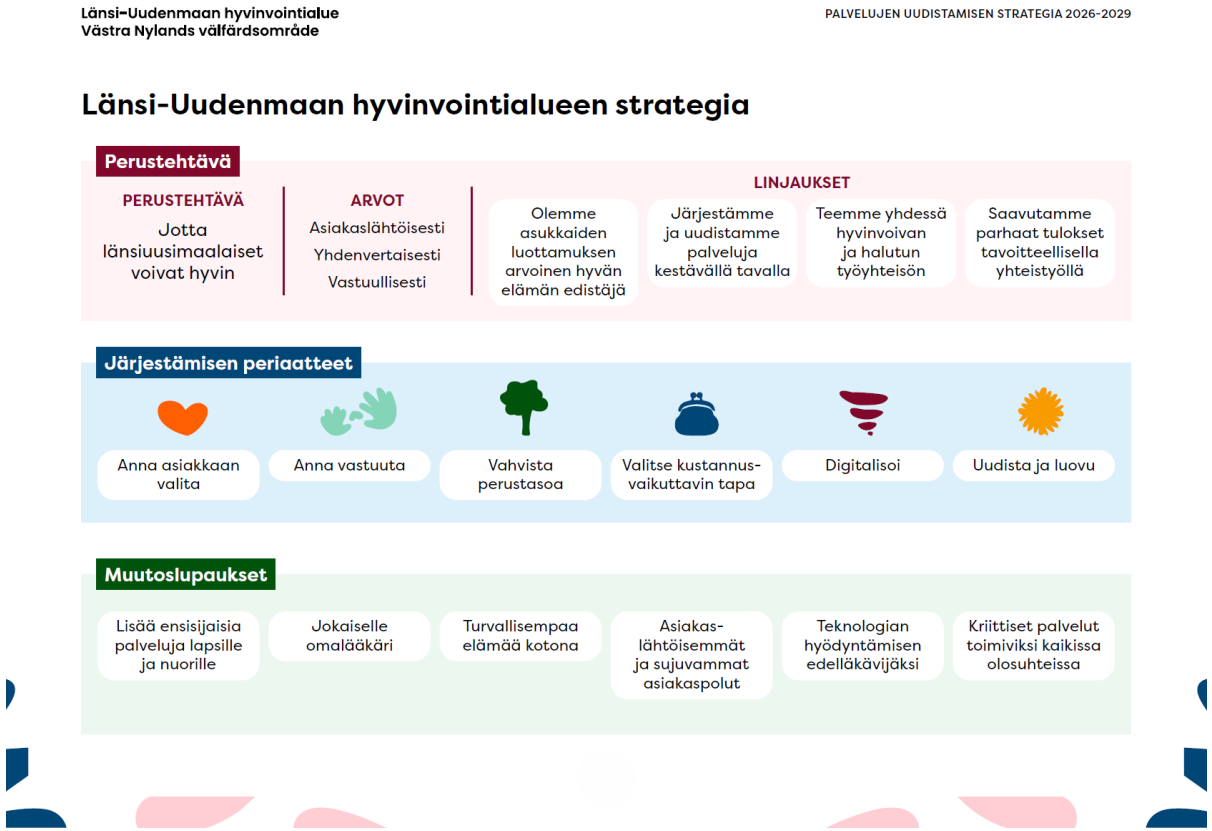
KETTU-tiimin vuosikustannus on n. 900t€

Kehittäminen tulee linkittää LUVN strategiaan

- Omalääkärimalli hyötyy sujuvista konsultaatiokanavien kehittämisestä
  - Jatketaan palveluntuottajan kanssa pilottia laajennetusti
  - Uusimaa-tasoinen konsultaatiomallien arviointi valmistuu loppuvuodesta

  → Molemmat hyödynnetään HUSin kanssa kehittämisessä. Tavoitteena on sujuvin mahdollinen konsultaatiotapa ja sen kautta lähetteiden ja palautuneiden lähetteiden määrän väheneminen

- Alueellisesti tärkeimmät tulevat erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteensovittamiset tehdään Raaseporin ja Lohjan kampuksilla
  - Raaseporin kampuksen palvelusuunnitelman toteutus
  - Lohjan kampuksen pitkän tähtäimen kehittäminen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Kiitos

Seuraa meitä sosiaalisessa mediassa:

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

@luhyvinvointialue

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

@LUhyvinvointi @LUpelastus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

www.luvn.fi